

Transect-rapport 4564

**Ewijk, Vordingstraat 35
Gemeente Beuningen (GD)**

Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven,
karterende en waarderende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Ewijk, Vordingstraat 35, gemeente Beuningen (GD). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 4564
Auteur	A.C. de Hoop, T. van Cruchten, met bijdragen van R.V. Brandsma
Versie	Versie 2.0
Datum	19-10-2023
Projectnummer	22070036
Onderzoeksmelding	5327487100
Opdrachtgever	Dhr. V. (Vincent) van den Brand
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Beuningen
Adviseur namens bevoegde overheid	Mevr. E. (Esther) Mientes, D7 Archeologie
Goedgekeurd	Nog niet beoordeeld
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Sfeerfoto van de aanleg van het vlak in werkput 2

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	19-10-2023	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van dhr. V. (Vincent) van den Brand heeft Transect b.v. in februari 2023 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied achter de woning aan het adres Vordingstraat 35 te Ewijk (gemeente Beuningen; figuur 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 4000 m². De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om een nieuwe woning te bouwen. De nieuwbouw zal een oppervlakte van circa 170 m² beslaan. Over de funderingsdieptes, het gebruik van heipalen en de eventuele dieptes hiervan en de graafwerkzaamheden ten behoeve van de ontsluitingsweg en de nutsvoorzieningen is tot op heden niets bekend. Ook is het niet bekend of buiten de woning en de nutsvoorzieningen nog andere graafwerkzaamheden zijn voorzien in het plangebied (zoals bijv. het planten van bomen).

Als onderdeel van een groter plangebied in het kader van woningbouw heeft in 1998 in het plangebied een oppervlaktekartering en booronderzoek plaatsgevonden (Schute et al. 1999). Hieruit blijkt dat het plangebied in een zone ligt waar oeverwalafzettingen op komklei aanwezig zijn, waaronder mogelijk wederom oeverwalafzettingen aanwezig kunnen zijn. Het geheel is mogelijk afgedekt met komklei. In het vooronderzoek zijn geen boorstaten opgenomen, waardoor de exacte bodemopbouw met hoogtematen niet te achterhalen is. Op de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Beuningen ligt de noordoostrand van het plangebied op de rand van een historisch erf (Boshoven et al. 2022). De rest van het plangebied ligt op een meandergordel met een hoge verwachting. Op basis hiervan heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven (IVO-P).

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

Conform het PvE zijn in het plangebied drie proefsleuven aangelegd van 4 bij 25 meter (300 m² in totaal). De hoge verwachting op archeologische resten uit het Neolithicum – Nieuwe tijd, zoals omschreven in het Programma van Eisen, is tijdens het proefsleuvenonderzoek bevestigd voor wat betreft het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd. In het plangebied is een archeologische vindplaats aanwezig, bestaande uit een paalspoor, een kuil, vuursteendebitage en fragmenten handgevormd aardewerk. In de sporen kan tot dusver nog geen structuur worden herkend. Ook het complextype is nog onzeker, maar gezien de aanwezigheid van aardewerk en (paal)kuilen lijkt een nederzetting of erf voorlopig de meest aannemelijke interpretatie. Wel kan de vindplaats op basis van de spoorvullingen (kleur, scherppte en homo-/heterogeniteit) en het aardewerk (uit de vegetatiehorizont en kuil S.2) worden gedateerd in het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd.

Deze datering van de sporen en vondsten komt niet geheel overeen met de datering van de vegetatiehorizont (S.3000) in het vooronderzoek. Het vooronderzoek stelde namelijk dat resten in deze laag dateren uit de IJzertijd – Romeinse tijd. Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek in een aantal boringen nog een ouder vegetatieniveau werd aangetroffen (op circa 4,9 m +NAP; 2,6 m -Mv), kan voorzichtig worden gesteld dat dit eerste vegetatieniveau dateert tussen de Midden-Bronstijd en Vroege IJzertijd. De datering van deze vegetatiehorizont wordt als zodoende iets vervroegd. Het tweede vegetatieniveau kan dan dateren in het Neolithicum tot de Midden – Bronstijd.

De vindplaats bevindt zich in het zuiden van het plangebied, en kan op basis van het proefsleuvenonderzoek nog niet worden begrensd – zeker als hier sprake is van off-site sporen. Er moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de sporen zich uitstrekken over een groter areaal dan het huidige plangebied. Gezien de ruime datering van het aardewerk in de periode Neolithicum – Vroege IJertijd, is het mogelijk dat in het plangebied sprake is van een Bronstijdcomplex. Bronstijdderven in Midden- en Zuid-Nederland zijn dikwijls niet groter dan 50 bij 50 meter, met vondsten binnen een straal van 20 meter rondom het erf (Fokkens 2005). Aan de hand van deze gegevens, samen met de spreiding van de vondsten en sporen in het plangebied, is de vindplaats begrensd (bijlage 8). Op basis van deze begrenzing kan een advies worden opgesteld over hoe kan worden omgegaan met de vindplaats in de archeologische monumentenzorg.

Advies

Aan de hand van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan worden geconcludeerd dat in het plangebied een behoudenswaardige archeologische vindplaats is aangetroffen. De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit hoog tot laag met vier punten. In het noorden van het plangebied zijn delen van de bodem verblauwd, maar in het zuiden van het plangebied, ter hoogte van de vindplaats is aangetroffen, is de bodem zeer intact. Qua zeldzaamheid scoort de vindplaats hoog omdat er weinig vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit de periode Neolithicum – Vroege IJertijd in de omgeving van het plangebied bekend zijn. De ruimtelijke intactheid van het zuiden van het plangebied en het feit dat er in onderhavig plangebied aardewerk *in situ* is aangetroffen, zorgt ervoor dat de vindplaats een hoge informatiewaarde heeft. De vindplaats heeft geen ensemblewaarde, omdat er in de directe omgeving van het plangebied geen andere vindplaatsen uit het Neolithicum – Vroege IJertijd bekend zijn.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek adviseren wij om de aanwezigheid van deze vindplaats vast te leggen in het gewijzigde bestemmingsplan. De archeologische vindplaats is aanwezig op circa 6,9 m +NAP (circa 60 cm -Mv). De vindplaats is aangetroffen in het zuiden van het plangebied. Hierbij moet worden opgemerkt dat de proefsleuven buiten de zones met aanwijzingen voor een historisch erf vallen – dit vanwege de aanwezigheid van bebouwing en beplanting. Hoewel hier geen aanwijzingen voor een erf uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd is aangetroffen en hier sprake is van verblauwing, kan er geen definitief uitsluitsel gegeven om deze zone vrij te geven; er kunnen nog steeds sporen worden aangetroffen die kunnen worden gerelateerd worden aan het erf. Voor het plangebied gold oorspronkelijk een hoge verwachting. Op basis van het onderzoek is een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen. Dat betekent dat in het kader van de bestemmingsplanwijziging voor de zone van het huidige plangebied een ondergrens van 100 m² en 30 cm -Mv dient te worden opgenomen (Waarde Archeologie 2).

Op basis van dit advies neemt de gemeente Beuningen een selectiebesluit.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	7
2.	Vooronderzoek.....	9
3.	Doel en methodiek.....	12
4.	Resultaten	15
5.	Waardestelling	21
6.	Conclusie en advies	23
7.	Geraadpleegde bronnen	25
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	27
Bijlage 2.	Allesporenkaart	28
Bijlage 3.	Vlaktekeningen.....	29
Bijlage 4.	Sporen- en lagenlijst.....	36
Bijlage 5.	Vondstenlijst.....	38
Bijlage 6.	Monsterlijst	39
Bijlage 7.	Beantwoording onderzoeksvragen	40
Bijlage 8.	Advieskaart.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Aanleiding

Provincie	Gelderland
Gemeente	Beuningen
Plaats	Ewijk
Toponiem	Vordingstraat 35
Kaartblad	39H
Centrumcoördinaten	178.907 / 430.860
Oppervlakte plangebied	Ca. 4000 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 4000 m ²
Huidig grondgebruik	Tuin, braakliggend

In opdracht van dhr. V. (Vincent) van den Brand heeft Transect b.v.¹ in februari 2023 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied achter de woning aan het adres Vordingstraat 35 te Ewijk (gemeente Beuningen; figuur 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 4000 m². De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om een nieuwe woning te bouwen. De nieuwbouw zal een oppervlakte van circa 170 m² beslaan. Over de funderingsdieptes, het gebruik van heipalen en de eventuele dieptes hiervan en de graafwerkzaamheden ten behoeve van de ontsluitingsweg en de nutsvoorzieningen is tot op heden niets bekend. Ook is het niet bekend of buiten de woning en de nutsvoorzieningen nog andere graafwerkzaamheden zijn voorzien in het plangebied (zoals bijv. het planten van bomen).

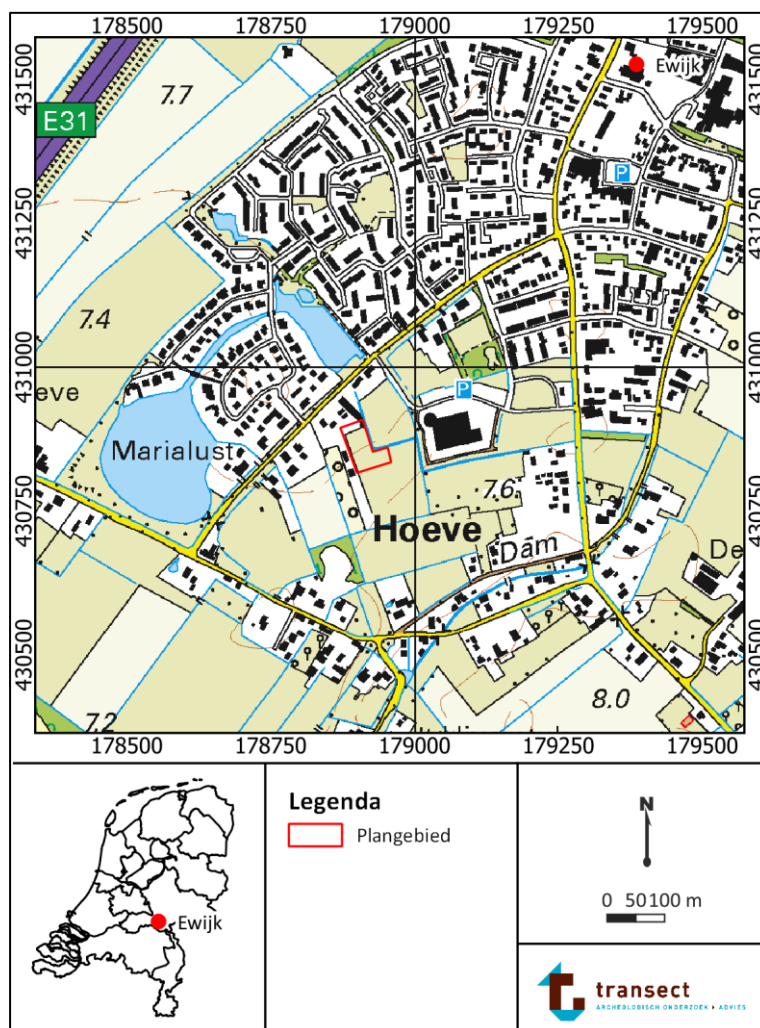
In 2021 zijn de archeologische waarden- en verwachtingskaart alsmede de archeologische beleidskaart van de gemeente Beuningen geactualiseerd (Boshoven et al. 2022). Op de archeologische waarden- en verwachtingskaart ligt de noordostrand van het plangebied op de rand van een historisch erf. De rest van het plangebied ligt op een meandergordel met een hoge verwachting. Op de archeologische beleidskaart ligt de noordoostelijke rand van het plangebied in een zone met Waarde – Archeologie 2. De rest van het plangebied heeft een Waarde – Archeologie 4, een hoge archeologische verwachting. De waarden uit beide kaarten zijn vastgelegd in het bestemmingsplan *Randzone Ewijk* (2022). Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen dieper dan 30 cm -Mv en groter dan 100 m².

Als onderdeel van een groter plangebied in het kader van woningbouw heeft in 1998 in het plangebied een oppervlaktekartering en booronderzoek plaatsgevonden (Schute et al. 1999). Hieruit blijkt dat het plangebied in een zone ligt waar oeverwalafzettingen op komklei aanwezig zijn, waaronder mogelijk wederom oeverwalafzettingen aanwezig kunnen zijn. Het geheel is mogelijk afgedekt met komklei. In het vooronderzoek zijn geen boorstaten opgenomen, waardoor de exacte bodemopbouw met hoogtematen niet te achterhalen is. Op basis van het vooronderzoek en de archeologische verwachting heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven (IVO-P).

---

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de bevoegde overheid (vastgelegd in het Programma van Scheeringa, 2023) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1).

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl

2. Vooronderzoek²

2.1 Landschappelijke achtergronden

Het plangebied ligt in het oostelijk deel van het Midden-Nederlandse rivierengebied. Op de paleogeografische kaart van de gemeente Beuningen bevindt het plangebied zich op de meandergordel van de Waal die vanaf 210 v.Chr. actief werd. Op de geomorfologische kaart is het plangebied gekarteerd als stroomrugglooiing (kaartcode 3H43). Ten zuiden en ten oosten van het plangebied is een crevasserug aanwezig (kaartcode 3B47). De crevasse is vermoedelijk afkomstig van de Waal die circa 2 kilometer ten noorden van het plangebied nog steeds watervoerend is. Crevasses ontstaan bij een doorbraak van de oeverwal waardoor (zandige) rivierafzettingen worden afgezet in het overstromingsgebied. Er kunnen zich ook geulen insnijden in de oorspronkelijke rivierafzettingen, waarlangs bij langdurige activiteit ook (bewoonbare) oeverwallen kunnen ontstaan. Uit de stroomgordelkaart van Cohen et al. (2012) blijkt dat het plangebied in zowel de Waal-stroomgordel als de Distelkamp-Afferden- (vanaf ca. 2655 v.Chr.; begin van het Laat-Neolithicum) en/of Winssen-stroomgordel (vanaf ca. 4480 v.Chr.; einde van het Vroeg-Neolithicum). Dit gegeven kan ook het voorkomen van oever- en komafzettingen in het plangebied kunnen verklaren, zoals bleek uit het vooronderzoek.

Volgens de bodemkaart zijn in het plangebied kalkhoudende ooivaaggronden aanwezig (kaartcode Rd90A). Dit zijn kleigronden die tot een aanzienlijke diepte een homogene bruine tot grijsbruine kleur hebben (De Bakker 1966). Roestvlekken komen voor vanaf 50 centimeter beneden maaiveld. Deze gronden komen voor in oud sediment en relatief droge gronden, zonder blijvende of tijdelijke wateroverlast. Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4) ligt het maaiveld in het plangebied tussen de 7,4 en 8,0 meter +NAP. Het maaiveld loopt iets af in zuidelijke richting.

2.2 Verkennend booronderzoek

In het vooronderzoek zijn geen boorstaten opgenomen, waardoor de exacte bodemopbouw met hoogtematen niet kan worden achterhaald. Wel blijkt uit het vooronderzoek dat het plangebied in een zone ligt waar oeverwalafzettingen op komklei aanwezig zijn, waaronder mogelijk wederom oeverwalafzettingen aanwezig kunnen zijn. Het geheel is mogelijk afgedekt met komklei. In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

2.3 Archeologische waarden

Uit archeologische onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied blijkt dat er in meerdere perioden activiteit heeft plaatsgevonden. Zo zijn er sporen en vondsten aangetroffen uit het Laat-Neolithicum tot en met de Late-IJzertijd, de Romeinse tijd en de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd.

Ook is de bodemopbouw in de omgeving van het plangebied tamelijk complex omdat er afzettingen van meerdere riviersystemen aanwezig zijn. Zo bestaat de bodemopbouw circa 80 meter ten noordwesten van het plangebied achtereenvolgens uit een bouwvoor, oeverafzettingen, komklei, een laklaag, oeverafzettingen en mogelijk geulafzettingen (Bakker 2022; onderzoeksmelding 4946577100). Circa 230 meter ten zuidwesten van het plangebied zijn onder een verstoring slaag, oever/komafzettingen aanwezig van de Waal-stroomgordel, met daaronder komafzettingen (Ten Broeke 2018; onderzoeksmelding 3979818100 en 3979826100). De top hiervan betrof een

---

² De informatie in hoofdstuk is (deels) afkomstig uit het vooronderzoek (Schute et al. 1999) en Programma van Eisen (Scheeringa 2023).

vegetatiehorizont. Hieronder zijn oeverwalachtige afzettingen aangetroffen met wederom een vegetatiehorizont in de top. Deze laatste laag is gerelateerd aan de Winssen-stroomgordel.

- Aan de Vordingstraat 43 is in 2019 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Tuinstra 2019). Door het ontbreken van een vondstlaag en sporen of kuilen die onderdeel maken van een nederzettingsterrein kan hier niet gesproken worden over een nederzetting. Wel over de periferie van een nederzetting. Denk hierbij aan door de mens ingedeelde delen van het landschap die begraasd konden worden door vee. Bij het onderzoek werden twee vegetatieniveaus aangetroffen: het eerste op 60-70 cm -Mv (ingravingsniveau sporen; Romeinse tijd), en het tweede op 80-95 cm -Mv (ingravingsniveau prehistorische sporen; Laat-Neolithicum – Late IJzertijd).
- Aan de Vordingstraat 28 werd tijdens een booronderzoek in 2019 een vegetatieniveau aangetroffen op 120 cm -Mv (circa 6,6 m +NAP; Benerink 2019).
- Aan de Vordingstraat 39 is in 2022 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Bakker 2022). In de proefsleuven zijn twee sporen aangetroffen, namelijk: één greppel die waarschijnlijk afkomstig is uit de Nieuwe Tijd en één paalkuil. De paalkuil is, op basis van uiterlijke kenmerken, waarschijnlijk prehistorisch. Er zijn enkele fragmenten keramiek, dierlijk botmateriaal, grind en glas aangetroffen. De sporen zijn geïnterpreteerd als de rand van een vindplaats die zich ten noordoosten van het plangebied bevindt. Hier is een laklaag aangetroffen, waarvan de top zich bevindt tussen 96-128 cm -Mv (6,54-6,58 m +NAP).

2.4 Historische context

Op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 ligt het plangebied in een akkergebied met onregelmatige kavelvormen. Er is geen bebouwing zichtbaar in het plangebied op historische kaarten tot 1930. Rond deze periode wordt de reeds gesloopte bebouwing zichtbaar (bron: bagviewer.kadaster.nl). De bebouwing is tot circa 2000 regelmatig uitgebreid met bijgebouwen en aanbouwen. Ongeveer 350 m² van het plangebied is bebouwd geweest.

Momenteel is het plangebied onbebouwd en in gebruik als tuin. De sloop van de voormalige bebouwing kan voor aantasting van het archeologisch niveau hebben gezorgd. Het is niet bekend tot welke diepte de funderingen hebben gereikt. Het eerdere gebruik als akker of weiland kan ook tot ondiepe verstorings hebben geleid.

2.5 Gespecificeerde archeologisch verwachting

Het plangebied heeft een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Nieuwe Tijd. Uit de periode Neolithicum kunnen basiskampen en zogenaamde extractiekampen (seizoensgebonden plekken waar jagers/verzamelaars gedurende een korte tijd verbleven) worden verwacht. Dergelijke plekken kenmerken zich door een strooiing van bewerkt vuursteen en (eventueel) haardkuilen. Uit de periode Neolithicum – Late Middeleeuwen moet rekening worden gehouden met sporen van landgebruik en nederzettingsterreinen, die voor een belangrijk deel uit grondsporen bestaan. Deze kunnen, zeker voor wat betreft de Late Bronstijd tot en met Middeleeuwen, vondstarm zijn. Nederzettingsterreinen kunnen zich onder andere kenmerken door erfstructuren, bestaande uit huisplattegronden, bijgebouwen (zoals spiekers), erfgreppels, omheiningen (staken- en palenrijen), waterputten en kuilen. Ten zuiden van onderhavig plangebied zijn in 2019 eveneens sporen uit het Neolithicum – IJzertijd aangetroffen (aan de Vordingstraat 25). Uit de periode Bronstijd – Vroege Middeleeuwen kunnen bovendien er grafvelden in de vorm van urnenvelden en inhumatiegraven worden verwacht. Vanwege de ligging van het plangebied buiten bekende huisplaatsen, worden uit de Nieuwe tijd enkel sporen van landgebruik verwacht, zoals greppels en verkavelingsstructuren.

Binnen het plangebied is sprake van meerdere potentiële archeologische niveaus. Het eerste archeologische niveau bevindt zich in de top van de oeverafzettingen. Deze is in ieder geval afgedekt met een bouwvoor, mogelijk ook met een laag komklei. Het gaat hier om afzettingen van de Waal-stroomgordel. Resten in dit niveau dateren uit de Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Tijdens het bovengenoemde onderzoek van Bakker werd dit niveau aangetroffen op ca. 6,8 en 6,9 m +NAP (ca. 30-60 cm -Mv; dus tussen de 50-120 cm -Mv in onderhavig plangebied).

Het tweede potentiële archeologische niveau is de top de vegetatiehorizont. Deze bevindt zich onder de bovengenoemde oeverafzettingen. Tussen deze oeverafzettingen en de vegetatiehorizont ligt mogelijk nog een laag komklei. De vegetatiehorizont zelf vormt mogelijk de top van een laag komklei – wellicht afzettingen van de Waal-stroomgordel. Resten in deze laag dateren uit de IJzertijd – Romeinse tijd. Tijdens het onderzoek van Bakker werd dit niveau aangetroffen tussen ca. 6,15 en 6,3 m +NAP (ca. 95-160 cm -Mv; dus tussen de 90-185 cm -Mv in onderhavig plangebied).

Hieronder kan wederom een vegetatiehorizont aanwezig zijn, die vermoedelijk de top vormt van een volgende laag komklei. Het is niet duidelijk of deze komklei afkomstig is van de Winssen-stroomgordel of die van de Distelkamp-Afferden-stroomgordel. Resten in deze laag dateren uit de periode Neolithicum – IJzertijd. Tijdens het onderzoek van Bakker lagen er onder de eerste vegetatiehorizont oeverafzettingen. De laklaag zelf bestond waarschijnlijk uit komklei. De tweede vegetatiehorizont werd hier aangetroffen tussen ca. 5,65 en 5,9 m +NAP (circa 150-200 cm -Mv; dus tussen de 150-235 cm -Mv in onderhavig plangebied).

3. Doel en methodiek

3.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Voor de deelvragen en de beantwoording hiervan, zie bijlage 7.

3.2 Vraagstelling

Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Per abuis is de bevoegde overheid na afloop van het veldwerk niet geraadpleegd om te bespreken of een evaluatierapport noodzakelijk is.

3.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?
9. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).
10. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud *in situ*?
11. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

3.4 Methodiek

Het veldwerk werd uitgevoerd op 1 en 2 februari 2023 door Thomas van Cruchten (KNA archeoloog MA) en Anne de Hoop (Archeoloog MA; beide werkzaam bij Transect b.v.). Tijdens het veldonderzoek lag het plangebied braak. Tijdens het veldonderzoek was het plangebied grotendeels in gebruik als tuin. Het zuidelijke deel van het plangebied was in gebruik als tuin.

Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek. Deze onderzoeksmethode valt in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1) onder Protocol 4003, Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) – Proefsleuven (IVO-P). Conform het PvE werd uitgegaan van onderzoeksmethode A2. Aansluitend met de gemeentelijke richtlijn is gekozen voor een dekkingsgraad van 7,5%, in plaats van de 10% die de leidraad adviseert.

Als zodoende zijn in het plangebied drie proefsleuven aangelegd van 4 bij 25 meter (300 m² in totaal). De locatie en omvang van de sleuven werd mede bepaald door de ligging van de aanwezige kabels, leidingen en bebouwing. In het veld is besloten om werkput 3 te verplaatsen naar het noordoosten. Deze proefsleuf kon niet worden aangelegd op de geplande locatie vanwege de aanwezigheid van halfverharding en de nabijheid van een schuur. Deze wijziging heeft echter geen noemenswaardig effect op de representativiteit van het onderzoek omdat de beoogde dekkingsgraad wel is behaald.

De bevoegde overheid heeft besloten dat niet alle proefsleuven tot aan het diepste niveau onderzocht hoeven te worden. Dit niveau ligt vrij diep beneden het maaiveld (circa 2,5 m), waardoor de putwanden onder invloed van het toesnellende grondwater snel in kunnen storten. Om gevaarlijke situaties te voorkomen dient het diepste niveau enkel te worden onderzocht in de meest noordelijke sleuf, het dichtst bij de locatie van de nieuwbouw. In alle werkputten zijn als zodoende vlakken 1 en 2 aangelegd. Vlak 1 is aangelegd tot een niveau van circa 7,0 – 7,2 m +NAP (circa 50 cm -Mv), in de top van de oeverafzettingen (S.2000). Vlak 2 is aangelegd tot een niveau van circa 6,56 – 6,7 m +NAP (circa 1 m- Mv), in de vegetatiehorizont in de Waal-stroomgordel (S.3000). Enkel aan het oostelijke uiteinde van werkput 3 is verdiept tot vlak 3. Hoewel de verwachting was dat de diepere vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel (S.5000) hier zou worden bereikt, werd hier op 5,48 m +NAP (circa 2,5 m -Mv) een laag komklei (S.5500) aangetroffen. Omdat de komklei in een boring in werkput 1 onder de tweede vegetatiehorizont lag, is het derde vlak in werkput 3 aangelegd in de komklei en is er niet verder verdiept.

Het vlak is aangelegd met behulp van een graafmachine, voorzien van een gesloten bak met een glad snijvlak. De bodem is verdiept in lagen van maximaal 10 tot 20 cm. Vanaf circa 10 cm boven het archeologisch relevante niveau is verdiept in lagen van maximaal 2 tot 5 cm. Eventuele sporen kunnen als zodanig tijdig worden gesignaleerd en zo intact mogelijk worden gedocumenteerd. Ook kunnen op die manier vondsten (*in situ*) systematisch in kaart worden gebracht.

Het vlak is met de schep opgeschaafd om de spoorcontouren zo scherp mogelijk (op foto) vast te leggen. Na het nemen van de vlakfoto's zijn eventuele sporen met een dGPS digitaal ingemeten. Indien aanwezig worden ook vondstconcentraties en belangrijke vondsten (puntvondsten) met dGPS ingemeten in het vlak. De resultaten hiervan zijn vastgelegd op de allesporenkaart en vlaktekeningen (zie bijlagen 2 en 3). Conform het PvE is een selectie van de sporen gecoupeerd, gefotografeerd en getekend. De bodemopbouw is gedocumenteerd aan de hand van twee profielkolommen per werkput, van minimaal 1 m breed. De profielkolommen zijn gezet aan het begin en het eind van de meest representatieve wand van de put. Ook is per werkput de diepte van het derde archeologische niveau bepaald door middel van een boring (figuur 2). Op de vlaktekening zijn ook de putcontouren, vlakhoogten, maaiveldhoogten, locaties van profielkolommen en eventuele coupelijnen en contouren van bodemverstoringen gedocumenteerd. De profielkolommen en profielen van gecoupeerde sporen zijn analoog op schaal 1:20 getekend. Tijdens het veldonderzoek is één mageringsmonster genomen uit de eerste vegetatiehorizont (S.3000; vlak 2), bestaande uit kleine korreltjes kwarts.

Vondsten die niet aan sporen of spoorvullingen kunnen worden gekoppeld (aanlegvondsten), worden per laag en per vak van 4 bij 5 m verzameld en geregistreerd. Vondsten die wel aan sporen kunnen worden gekoppeld, zijn per spoor(vulling) geregistreerd en verzameld. Om metaalvondsten doeltreffend te kunnen opsporen is tijdens het veldonderzoek gebruik gemaakt van een metaaldetector.

Figuur 2. Boring in het zuiden van werkput 2, om de aanwezigheid en diepteligging van het tweede vegetatieniveau (S.5000) in kaart te brengen.

Figuur 3. De aanleg van vlak 3 in werkput 3.

4. Resultaten

4.1 Bodemopbouw

In alle werkputten zijn vlakken 1 en 2 aangelegd. Vlak 1 is aangelegd tot een niveau van circa 7,0 – 7,2 m +NAP (circa 50 cm -Mv), in de top van de oeverafzettingen (S.2000). Vlak 2 is aangelegd tot een niveau van circa 6,56 – 6,7 m +NAP (circa 1 m -Mv), in de vegetatiehorizont in de Waal-stroomgordel (S.3000). Enkel aan het oostelijke uiteinde van werkput 3 is verdiept tot vlak 3. Hoewel de verwachting was dat de diepere vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel (S.5000) hier zou worden bereikt, werd hier op 5,48 m +NAP (circa 2,5 m -Mv) een laag komklei (S.5500) aangetroffen. Omdat de komklei in een boring in werkput 1 onder de tweede vegetatiehorizont lag, is het derde vlak in werkput 3 aangelegd in de komklei en is er niet verder verdiept. De top van de bodem bestaat uit een moderne bouwvoor (S.1000). In werkput 3 heeft de bouwvoor plaatsgemaakt voor een laag puinverharding (S.999). Hieronder liggen de oeverafzettingen (S.2000), die plaatselijk verblauwd zijn (S.2100). De bodem is hier vermoedelijk verstikt door de laag puinverharding. Onder de oeverafzettingen ligt de eerste vegetatiehorizont (S.3000), met daaronder wederom twee fasen oeverafzettingen (S.3500 en S.4000). Hieronder ligt de tweede vegetatiehorizont (S.5000).

De tweede vegetatiehorizont is niet overal in het plangebied aanwezig. In de boring in het zuiden van werkput 2 ontbrak de vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel namelijk, en in het midden van werkput 3 was deze diepere vegetatiehorizont slechts zwak ontwikkeld. Daar waar de tweede vegetatiehorizont ontbrak, was een laag komklei aanwezig (S.5600). Deze geulafzettingen behoren mogelijk tot een geul binnen de Distelkamp-Afferden stroomgordel, die in een noordwest-zuidoost oriëntatie door het plangebied loopt. Langs de oevers van deze geul is de diepere vegetatiehorizont aanwezig. Ook in de geulvulling kunnen echter archeologische waarden aanwezig zijn. Ten slotte is de bodem in het plangebied grotendeels intact. Enkel in werkput 1 werd een recentelijk omgeploegd vak in het vlak zichtbaar. Daarnaast is de bodem, zoals eerder genoemd, plaatselijk iets verblauwd door toedoen van de puinverharding. Voor een uitvoerige (lithologische) beschrijving van iedere afzonderlijke laag wordt verwezen naar bijlage 4.

Figuur 4. Profiel 2.01 in de westelijke wand van werkput 2. Paalkuil S.4 werd hier aangetroffen in het profiel, en is ingestoken vanuit de eerste vegetatiehorizont (S.3000).

Figuur 5. Profiel 3.01 in de noordelijke wand van werkput 3. Hier werd het tweede vegetatieniveau (S.5000) bereikt.

4.2 Sporen

Tijdens het veldwerk zijn vier grondsporen aangetroffen. Het betreft een paalkuil (S.4), een kuil (S.2), een natuurlijk spoor (S.3) en een recent spoor (S.1). Alle sporen werden aangetroffen in vlak 2 (vegetatiehorizont; S.3000).

Kuil S.2 werd gevonden in werkput 1, en reikte tot 20 cm beneden het vlak. Tijdens het couperen en afwerken van dit spoor werden kleine stukjes handgevormd aardewerk aangetroffen. Paalspoor S.4 werd gevonden tijdens het afschaven van profiel 2.01 in de westelijke wand van werkput 2 (zie figuur 4). In dit spoor werden geen vondsten aangetroffen. Het aardewerk uit kuil S.2 en de vegetatiehorizont (S.3000) kon worden gedateerd in de periode Neolithicum – Vroege IJzertijd (zie paragraaf 4.3, Vondsten).

Deze datering van de sporen en vondsten komt niet geheel overheen met de datering van de vegetatiehorizont (S.3000) in het vooronderzoek. Het vooronderzoek stelde namelijk dat resten in deze laag dateren uit de IJzertijd – Romeinse tijd. Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek in een aantal boringen nog een ouder vegetatieniveau werd aangetroffen (op circa 4,9 m +NAP; 2,6 m -Mv), kan voorzichtig worden gesteld dat dit eerste vegetatieniveau dateert tussen de Midden-Bronstijd en Vroege IJzertijd. De datering van deze vegetatiehorizont wordt als zodoende iets vervroegd. Het tweede vegetatieniveau kan dan dateren in het Neolithicum tot de Midden – Bronstijd. Voorgaand onderzoek aan de Vordingstraat vond plaats ten westen van onderhavig plangebied (Bakker 2022; Tuinstra 2019; Benerik 2019). De hypothese is daarom dat het tweede vegetatieniveau aan de Vordingstraat 35 dieper ligt dan bij de onderzoeken ten westen van het plangebied.

De allesporenkaart is in bijlage 2 opgenomen. Gedetailleerde vlaktekeningen (per werkput) zijn weergegeven in bijlage 3. De complete sporen- en lagenlijst met uitvoerige (lithologische) beschrijvingen is te vinden in bijlage 4.

Figuur 6. Coupe van kuil S.2 in werkput 1.

Figuur 7. Kuil S.2 in het vlak in werkput 1.

4.3 Vondsten en monsters (door R.V. Brandsma)

In het plangebied zijn 35 vondsten aangetroffen, voornamelijk bestaande uit keramiek, maar ook uit kleipijpaardewerk, natuursteen, vuursteen, houtskool en dierlijk bot. Bij het aanleggen van het tweede vlak in werkputten 1 en 2 zijn in vegetatiehorizont S.3000 kleine brokjes handgevormd aardewerk met een kwartsmagering gevonden. Enkele scherven zijn iets groter. Daarnaast zijn er in werkput 1 twee stuk kleine stukjes vuursteen aangetroffen. Vanwege de scherpe randen en platte vorm van het vuursteen, lijkt om debitage (afslag) te gaan. Het type vuursteen kan vanwege de geringe omvang van het materiaal niet worden herkend. Ook zijn er kleine, geclusterde brokjes kwarts aangetroffen.

De kleine hoeveelheid handgevormd aardewerk vertoont relatief weinig diagnostische kenmerken. Het baksel van het scherfmateriaal heeft een geel-tot-oranje buitenoppervlak en een grijze breuk. Een tweetal scherven is volledig grijs, en aldus volledig gereduceerd gebakken. De magering van al het scherfmateriaal bestaat uit grof gebroken kwarts(gruis), dat in het buitenoppervlak zichtbaar is. Bovendien bevat de helft van de scherven een bijmenging van zand en enkele spikkels die als potgruis (chamotte) geïdentificeerd kunnen worden. De oppervlakken zijn in geen van de gevallen gepolijst of besmeten. Het aardewerk bevat één randscherf met een platte rand die vanwege de buiging vermoedelijk onderdeel was van een open (emmervormig) vormtype. Een kleine wandscherf heeft een dunne nagelindruk, die kan worden geïnterpreteerd als spatelindruk.

Handgevormd aardewerk met grove minerale magering (incl. kwartsgruismagering) komt vanaf de IJzertijd weinig voor ten zuiden van de Nederrijn. Een grote uitzondering hierop is aardewerk uit Groesbeek (van den Broeke, 2012, 128-129). Bovendien is kwartsgruismagering ook nog aanwezig in een klein Vroege IJzertijdcomplex van Ewijk, al lijkt dit spaarzamer te zijn toegepast (Keizershoeve I: Bloo en Verhoef, 2012, 106-107). Perioden vanaf de Midden-IJzertijd kunnen grotendeels worden uitgesloten. Het oppervlak en de magering van het aardewerk correspondeert daarnaast met aardewerk uit de Bronstijd (Arnoldussen en Ball, 2007, 198; zie bijv. Brandsma, 2022, 14-43). Het aardewerk zou daarnaast in het Neolithicum kunnen dateren, o.a. op basis van vergelijkbaar materiaal uit Ewijk (Keizershoeve II: Reigersman-van Lidth de Jeude en Drenth, 2012). Het materiaal dateert aldus vermoedelijk uit het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd, waarmee ook sporen S.2 en S.4 en de

vegetatiehorizont (S.3000) in deze periode kunnen worden geplaatst. Tijdens het veldonderzoek is één mageringsmonster genomen uit de eerste vegetatiehorizont (S.3000; vlak 2), bestaande uit kleine korreltjes kwarts. De volledige vondstenlijsten zijn opgenomen in bijlage 5.

Figuur 8. Aardewerk uit kuil S.2 in werkput 1 (links VNR1; rechts VNR9).

Figuur 9. Aardewerk uit vegetatiehorizont S.3000 in werkputten 1 en 2. De stukjes kwartsmagering zijn hier duidelijk zichtbaar (VNR3).

Figuur 10. Grotere stukken handgevormd aardewerk uit de eerste vegetatiehorizont in werkput 1 (VNR4).

Figuur 11. Vuursteen uit de eerste vegetatiehorizont in werkput 1 (VNR3).

5. Waardestelling

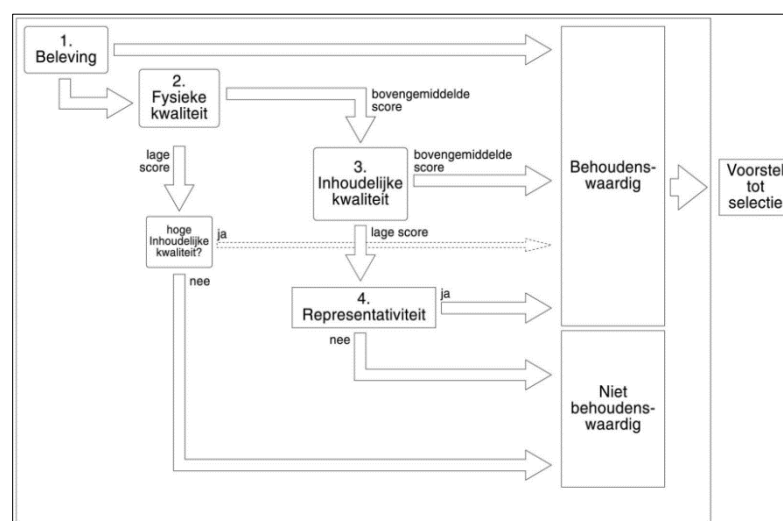
Archeologische vindplaatsen worden gewaardeerd conform de BRL4000 / KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen en bijlage IV van de KNA 4.1. Vindplaatsen worden gewaardeerd op drie waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) en daarbinnen op waarderingscriteria (tabel 1). Op ieder van de in totaal acht waarderingscriteria kan minimaal 1 en maximaal 3 worden gescoord.

Bij de waardering wordt eerst nagegaan of vindplaatsen vanwege hun belevingswaarde, op basis van hun schoonheid of herinneringswaarde, als behoudenswaardig aangemerkt kunnen worden (figuur 11). De vindplaatsen worden vervolgens op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats is in principe behoudenswaardig, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (vijf of zes punten) scoren. De beoordeling van de fysieke kwaliteit is gerelateerd aan de archeoregio waarin de vindplaats zich bevindt.

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel er voor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, uit de beoordeling vallen.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

- Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt het monument als behoudenswaardig aangemerkt.
- Na deze weging wordt bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.
- De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 12. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).

Waardestelling

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is één vindplaats aangetroffen. De vindplaats bestaat uit een paalspoor, een kuil, vuursteendebitage en fragmenten handgevormd aardewerk. In de sporen kan tot dusver nog geen structuur worden herkend. Ook het complextype is nog onbekend. Wel kan de vindplaats op basis van de spoorvullingen het aardewerk (uit de vegetatiehorizont en kuil S.2) worden gedateerd in het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd.

Beleving

Voor wat betreft beleving kan de vindplaats niet gescoord worden, omdat deze niet bovengronds zichtbaar is of kan worden.

Fysieke kwaliteit

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit hoog tot laag met vier punten. Qua gaafheid scoort de vindplaats hoog. Binnen de vindplaats zijn namelijk paal- en kuilsporen aanwezig die een hoge mate van gaafheid vertonen. Ruimtelijk gezien is de vindplaats niet geheel gaaf. In het noorden van het plangebied zijn delen van de bodem verblauwd. Verblauwing is echter geen uitsluitend onomkeerbaar proces. Ook in de verblauwde zone kunnen dus nog – thans niet zichtbare – sporen worden waargenomen, alsmede (los) vondstmateriaal. Daarom zijn met name eventuele oppervlakkige sporen hier niet meer leesbaar. Het zuiden van het plangebied, waar de vindplaats is aangetroffen, is echter wel vrijwel geheel intact. Ook is er een klein aantal mobilia *in situ* aangetroffen, waardoor de ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen en mobilia onderling kan worden achterhaald. Qua conservering scoort de vindplaats laag. Het aardewerkcomplex bestaat grotendeels uit scherven die kleiner zijn dan één centimeter. Ook vertonen de scherven nauwelijks diagnostische fragmenten.

Inhoudelijke kwaliteit

Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten hoog tot laag met acht punten. Qua zeldzaamheid scoort de vindplaats middelhoog. Omdat de vindplaats niet 'hard' gedateerd kan worden, staat (nog) niet vast uit welke periode(n) de sporen en het vondstmateriaal afkomstig zijn. Dat maakt een uitspraak over de zeldzaamheid lastig. Daadwerkelijke vindplaatsen uit het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd zijn dus zeldzaam in de omgeving van het plangebied, waardoor er tevens nog weinig bekend over Ewijk in deze periode. De ruimtelijke intactheid van het zuiden van het plangebied en het feit dat er in onderhavig plangebied aardewerk *in situ* is aangetroffen, zorgt ervoor dat de vindplaats in potentie waardevolle kennis kan opleveren. Qua informatiewaarde scoort de vindplaats aan de Vordingstraat 35 dan ook hoog. Qua ensemblewaarde scoort de vindplaats hoog. In de omgeving (zie onder andere de onderzoeken Keizershoeve I, II en III en plangebieden Hekkeslag en Hoge Woerd, allen in Ewijk – zie ook de informatie van R. Brandsma bij het aardewerk) zijn meerdere vindplaatsen uit de periode Bronstijd – vroege middeleeuwen aangetroffen. Uit het neolithicum zijn voorsnag binnen die spoorconcentraties losse sporen, waaronder graven, aangetroffen. Dit geeft de vindplaats in onderhavig plangebied een hoge contextwaarde.

Tabel 1. Waardestelling vindplaats

Waarden	Criteria	Score - hoog	Score - middelhoog	Score - laag
Beleving	Schoonheid	n.v.t.		
	Herinneringswaarde	n.v.t.		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering			1
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid		2	
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde	3		
	Representativiteit	n.v.t.		

6. Conclusie en advies

De hoge verwachting op archeologische resten uit het Neolithicum – Nieuwe tijd, zoals omschreven in het Programma van Eisen, is tijdens het proefsleuvenonderzoek bevestigd voor wat betreft het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd. In het plangebied is een archeologische vindplaats aanwezig, bestaande uit een paalspoor, een kuil, vuursteendebitage en fragmenten handgevormd aardewerk. In de sporen kan tot dusver nog geen structuur worden herkend. Ook het complextype is nog onzeker, maar gezien de aanwezigheid van aardewerk en (paal)kuilen lijkt een nederzetting of erf voorlopig de meest aannemelijke interpretatie. Wel kan de vindplaats op basis van de spoorvullingen (kleur, scherpste en homo-/heterogeniteit) en het aardewerk (uit de vegetatiehorizont en kuil S.2) worden gedateerd in het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd.

Deze datering van de sporen en vondsten komt niet geheel overheen met de datering van de vegetatiehorizont (S.3000) in het vooronderzoek. Het vooronderzoek stelde namelijk dat resten in deze laag dateren uit de IJzertijd – Romeinse tijd. Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek in een aantal boringen nog een ouder vegetatieniveau werd aangetroffen (op circa 4,9 m +NAP; 2,6 m -Mv), kan voorzichtig worden gesteld dat dit eerste vegetatieniveau dateert tussen de Midden-Bronstijd en Vroege IJzertijd. De datering van deze vegetatiehorizont wordt als zodoende iets vervroegd. Het tweede vegetatieniveau kan dan dateren in het Neolithicum tot de Midden – Bronstijd.

De vindplaats bevindt zich in het zuiden van het plangebied, en kan op basis van het proefsleuvenonderzoek nog niet worden begrensd – zeker als hier sprake is van off-site sporen. Er moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de sporen zich uitstrekken over een groter areaal dan het huidige plangebied. Gezien de ruime datering van het aardewerk in de periode Neolithicum – Vroege IJzertijd, is het mogelijk dat in het plangebied sprake is van een Bronstijdcomplex. Bronstijdderven in Midden- en Zuid-Nederland zijn dikwijls niet groter dan 50 bij 50 meter, met vondsten binnen een straal van 20 meter rondom het erf (Fokkens 2005). Aan de hand van deze gegevens, samen met de spreiding van de vondsten en sporen in het plangebied, is de vindplaats begrensd (bijlage 8). Op basis van deze begrenzing kan een advies worden opgesteld over hoe kan worden omgegaan met de vindplaats in de archeologische monumentenzorg.

Advies

Aan de hand van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan worden geconcludeerd dat in het plangebied een behoudenswaardige archeologische vindplaats is aangetroffen. De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit hoog tot laag met vier punten. In het noorden van het plangebied zijn delen van de bodem verblauwd, maar in het zuiden van het plangebied, ter hoogte van de vindplaats is aangetroffen, is de bodem zeer intact. Qua zeldzaamheid scoort de vindplaats hoog omdat er weinig vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit de periode Neolithicum – Vroege IJzertijd in de omgeving van het plangebied bekend zijn. De ruimtelijke intactheid van het zuiden van het plangebied en het feit dat er in onderhavig plangebied aardewerk *in situ* is aangetroffen, zorgt ervoor dat de vindplaats een hoge informatiewaarde heeft. De vindplaats heeft geen ensemblewaarde, omdat er in de directe omgeving van het plangebied geen andere vindplaatsen uit het Neolithicum – Vroege IJzertijd bekend zijn.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek adviseren wij om de aanwezigheid van deze vindplaats vast te leggen in het gewijzigde bestemmingsplan. De archeologische vindplaats is aanwezig op circa 6,9 m +NAP (circa 60 cm -Mv). De vindplaats is aangetroffen in het zuiden van het plangebied. Hierbij moet worden opgemerkt dat de proefsleuven buiten de zones met aanwijzingen voor een historisch erf vallen – dit vanwege de aanwezigheid van bebouwing en beplanting. Hoewel hier geen aanwijzingen voor een erf uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd is aangetroffen en hier sprake is van verblauwing, kan er geen definitief uitsluitsel gegeven om deze zone vrij te geven; er

kunnen nog steeds sporen worden aangetroffen die kunnen worden gerelateerd worden aan het erf. Voor het plangebied gold oorspronkelijk een hoge verwachting. Op basis van het onderzoek is een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen. Dat betekent dat in het kader van de bestemmingsplanwijziging voor de zone van het huidige plangebied een ondergrens van 100 m² en 30 cm -Mv dient te worden opgenomen (Waarde Archeologie 2).

Op basis van dit advies neemt de gemeente Beuningen een selectiebesluit.

7. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.ahn.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.pdok.nl
- www.sikb.nl
- www.topotijdreis.nl

Literatuur

- SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1* (KNA 4.1). (www.sikb.nl/archeologie/richtlijnen/brl-4000).
- Alterra, 2019. *De bodemkaart voor Nederland. 1: 50 000*. Wageningen: Universiteit Wageningen.
- Arnoldussen, S. en E.A.G. Ball, 2007. 'Nederzettaardewerk uit de late bronstijd in Noord-Brabant en het rivierengebied', in: L.P. Louwe Kooijmans en R. Jansen (red.), *Van contract tot wetenschap. Tien jaar archeologisch onderzoek door Archol BV, 1997-2007*. Leiden: Archol, 181-203.
- Bakker, H., de, 1966. De subgroepen van het systeem van bodemclassificatie voor Nederland, in: *Boor en Spade*.
- Bakker, H., de, J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.
- Bakker, T., 2022: *Ewijk, Vordingstraat tussen 39 en 39c (GD). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase*. Nieuwegein (Transect-rapport 3270).
- Benerink, G., 2019. *Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen 'plangebied Vordingstraat 28', Ewijk, Gemeente Beuningen, SOB-research, Heinenoord*.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. Assen (Fysische Geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *De vorming van het land*, Assen.
- Blijdenstijn, R., 2015. *Tastbare Tijd*, Amsterdam.
- Borsboom, A.J., J.W.H.P. Verhagen 2009. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P), versie 1.02*, Gouda (CCvD).
- Boshoven, E.H., B.J.G. van Snippenburg, N.W. Willemse, 2022. *Archeologie in de gemeente Beuningen; Actualisatie van de archeologische waarden-, verwachtingen- en beleidskaart*. Weesp (RAAP-Rapport 5337).
- Brandsma, R.V., 2022. *Ceramics Re-Functionalized. Part II: Reference Collection*. Leiden (Manuscriptie Leiden). <https://hdl.handle.net/1887/3505248>.
- Broeke, E.M., ten, 2018: *Archeologisch bureauonderzoek en gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek. Vordingstraat 36 te Ewijk in de gemeente Beuningen*. Doetinchem (Econsultancy Archeologisch Rapport nummer 15104262).
- Broeke, P.W. van den, 2012. *Het handgevormde aardewerk uit de IJzertijd en de Romeinse tijd van Oss-Ussen: Studies naar typonomie, technologie en herkomst*. Leiden: Sidestone Press.
- Carmiggelt, A., P.J.W.M. Schulten, 2002. *Veldhandleiding Archeologie, Archeologie Leidraad 1*, Zoetermeer (College voor de Archeologische Kwaliteit).

- Cruchten, T.S., van, 2021: *Ewijk, Dam 8. Gemeente Beuningen (GD). Een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase.* Nieuwegein (Transect-rapport 3537).
- Fokkens, H., 2005. 'Woon-stalhuizen op zwevende erven', in: Louwe Kooijmans, L.P., P.W. van den Broeke, H. Fokkens, A. van Gijn (red.), *Nederland in de Prehistorie*, Amsterdam.
- Kooistra, L.I., O., Brinkkemper, 2016. *KNA Leidraad Archeobotanie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Lauwerier, R.C.G.M., 2011. *KNA Leidraad Archeozoölogie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Maas, G.J., W.M. van der Meij, S.P.J. van Delft en A.H. Heidema, 2019. *Toelichting bij de legenda Geomorfologische kaart van Nederland 1: 50 000 (2019)*. Wageningen: Wageningen Environmental Research.
- Scheeringa, D.L., 2023. *Ewijk, Vordingstraat 35, Gemeente Beuningen (GD), Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase*, Transect-PvE 20230105, Nieuwegein.
- Schute, I.A., G.H. de Boer en J.A.M. Roymans, 1999. *Plangebied Ewijk, gemeente Beuningen; een archeologische kartering en waardering*. Amsterdam (RAAP-Rapport 371).
- Tuinstra, J., 2019. *Vordingstraat 43, gemeente Beuningen, archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek*, RAAP-rapport 4260, Weesp.

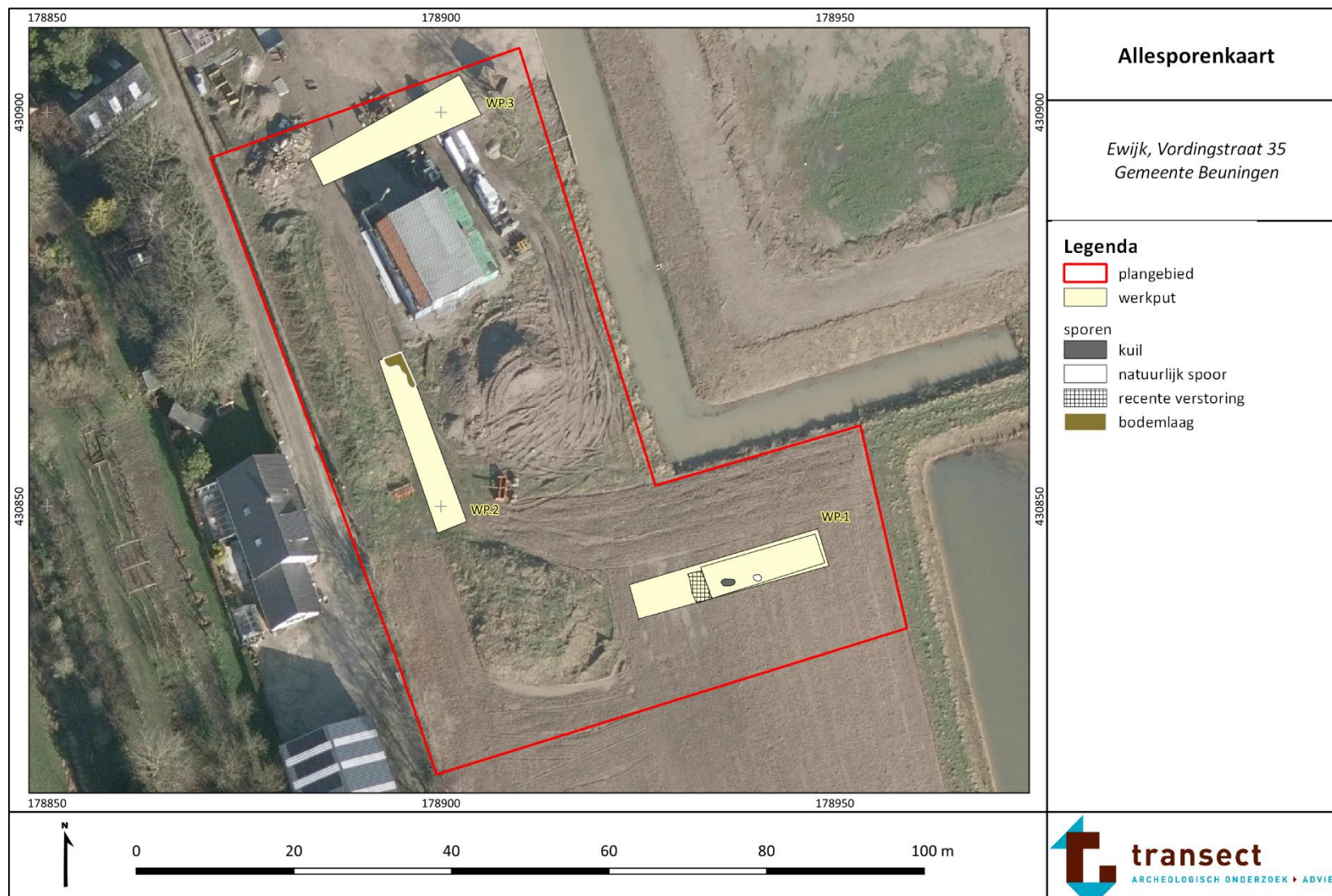
Illustratieverantwoording

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.....	8
Figuur 2. Boring in het zuiden van werkput 2, om de aanwezigheid en diepteligging van het tweede vegetatieniveau (S.5000) in kaart te brengen.....	14
Figuur 3. De aanleg van vlak 3 in werkput 3.	14
Figuur 4. Profiel 2.01 in de westelijke wand van werkput 2. Paalkuil S.4 werd hier aangetroffen in het profiel, en is ingestoken vanuit de eerste vegetatiehorizont (S.3000).	15
Figuur 5. Profiel 3.01 in de noordelijke wand van werkput 3. Hier werd het tweede vegetatieniveau (S.5000) bereikt.....	16
Figuur 6. Coupe van kuil S.2 in werkput 1.....	17
Figuur 7. Kuil S.2 in het vlak in werkput 1.	18
Figuur 8. Aardewerk uit kuil S.2 in werkput 1 (links VNR1; rechts VNR9).....	19
Figuur 9. Aardewerk uit vegetatiehorizont S.3000 in werkputten 1 en 2. De stukjes kwartsmerg zijn hier duidelijk zichtbaar (VNR3).	19
Figuur 10. Grotere stukken handgevormd aardewerk uit de eerste vegetatiehorizont in werkput 1 (VNR4).	20
Figuur 11. Vuursteen uit de eerste vegetatiehorizont in werkput 1 (VNR3).	20
Figuur 12. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).....	21

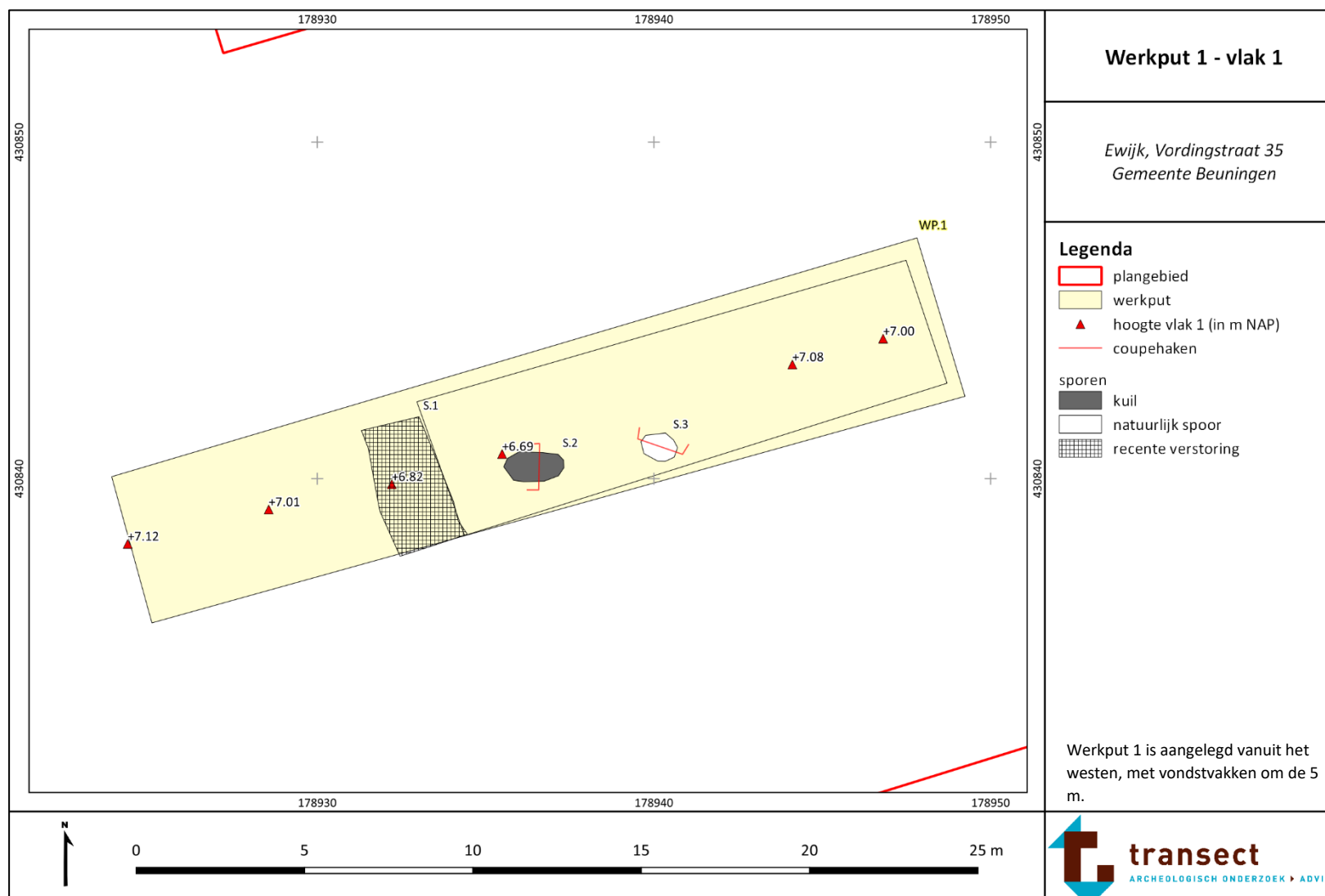
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

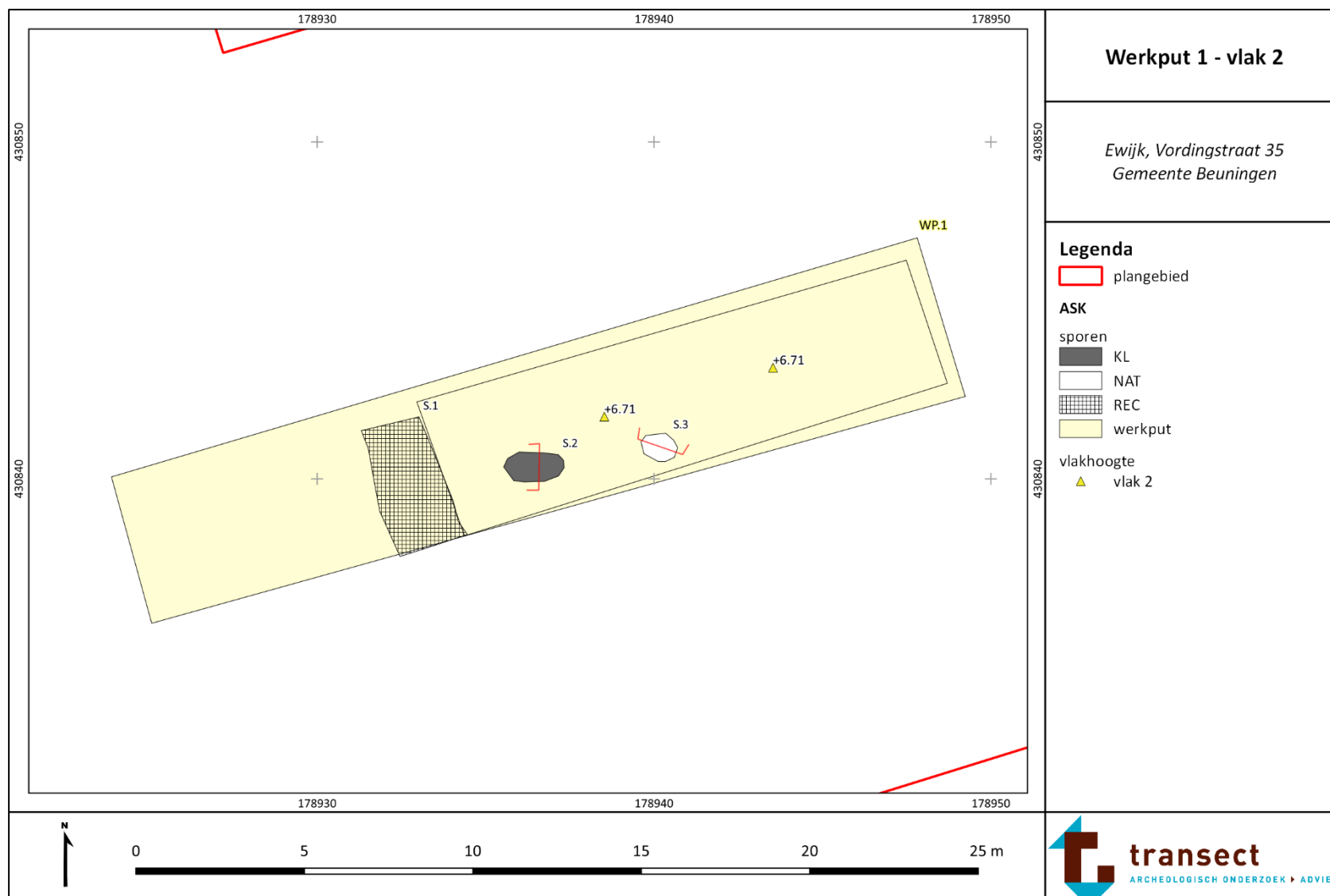
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

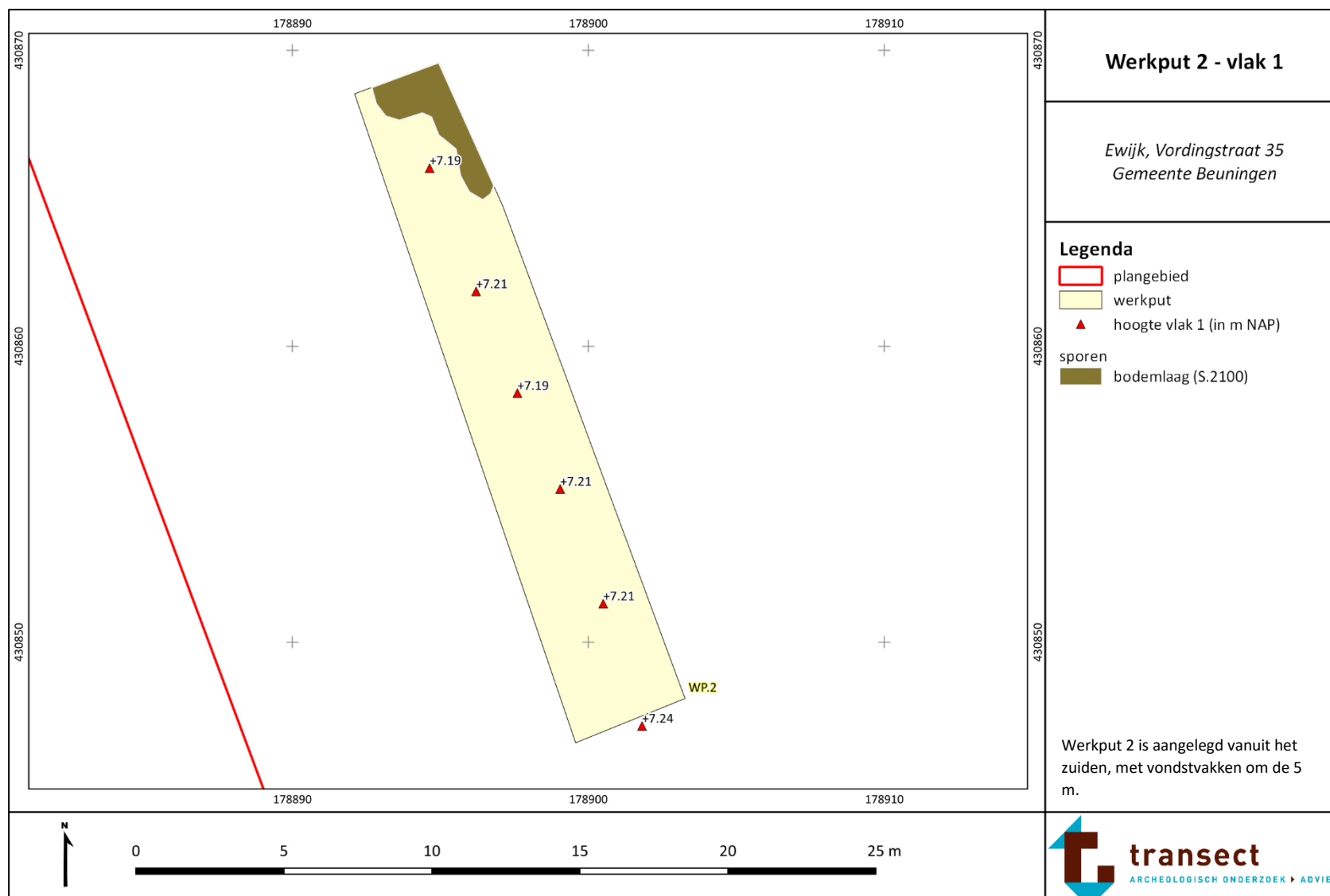
Bijlage 2. Allesporenkaart

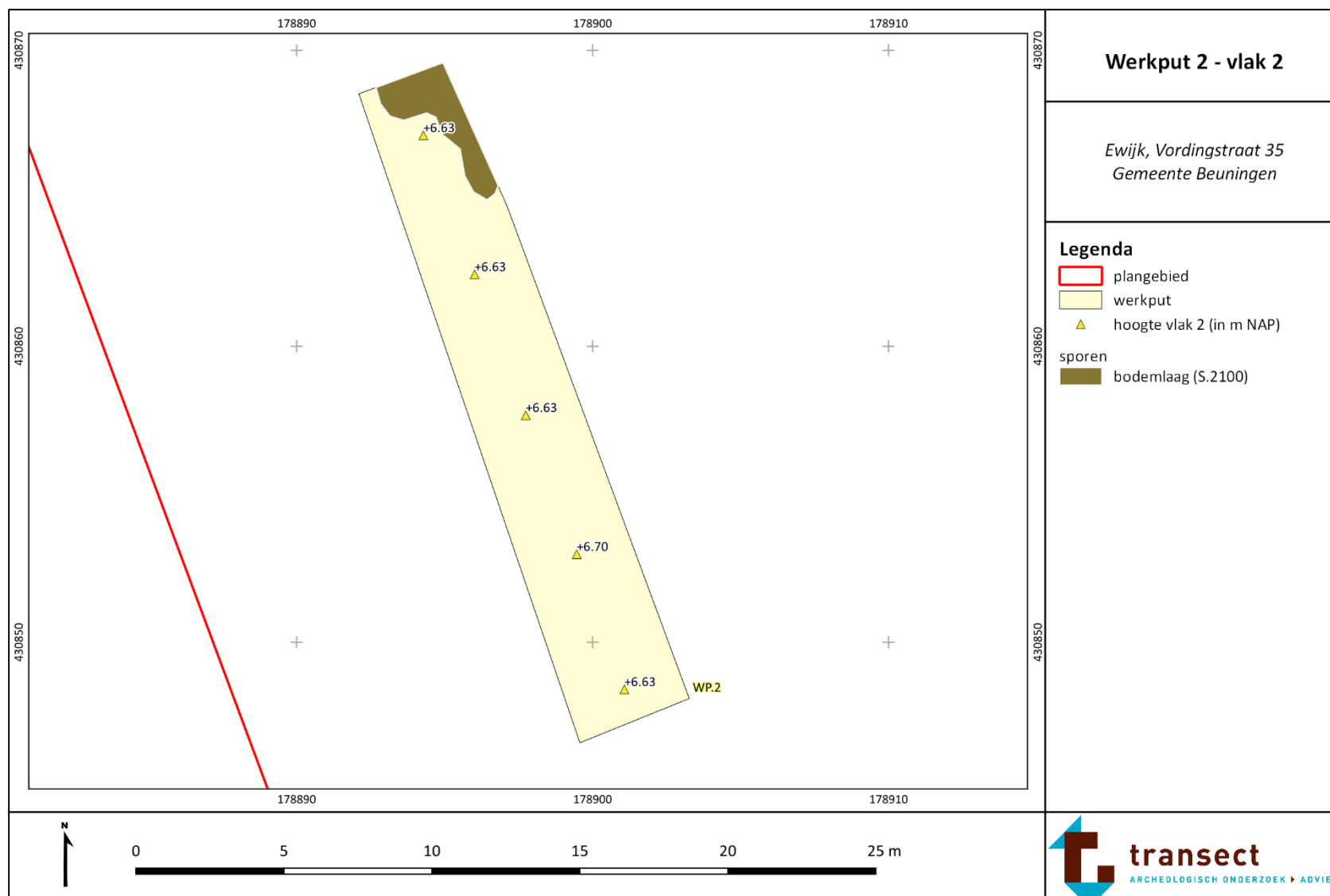

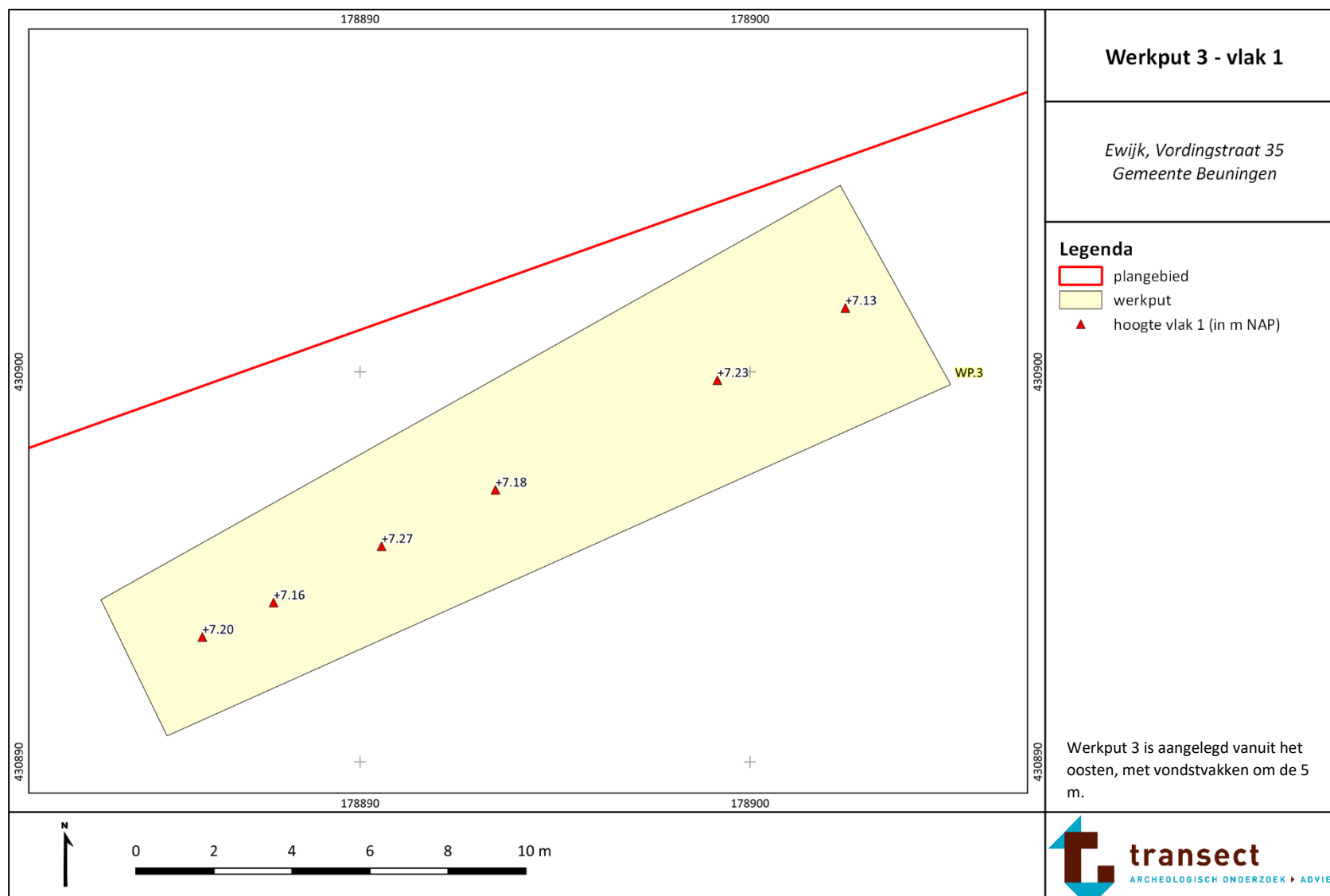
Bijlage 3. Vlaktekeningen

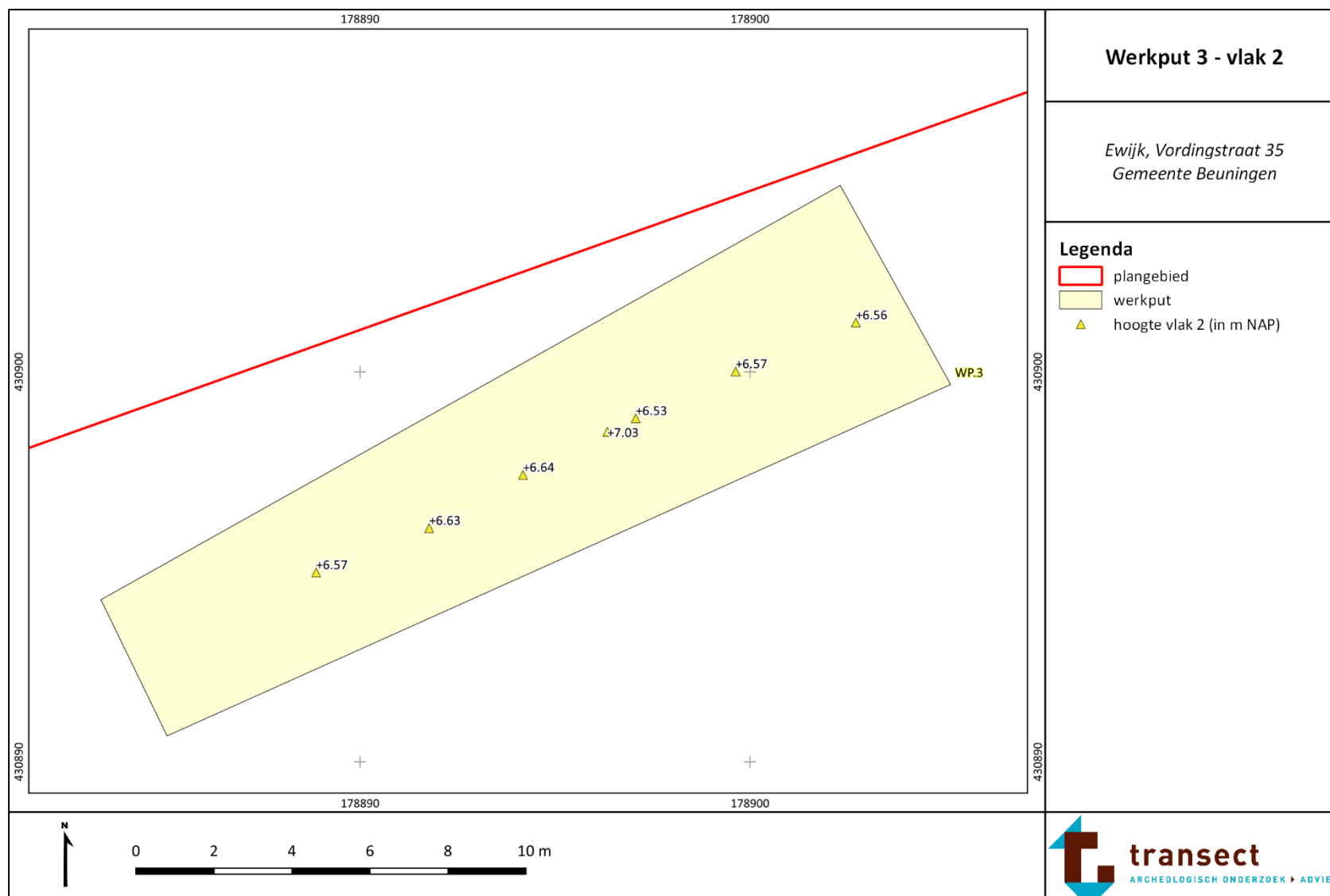

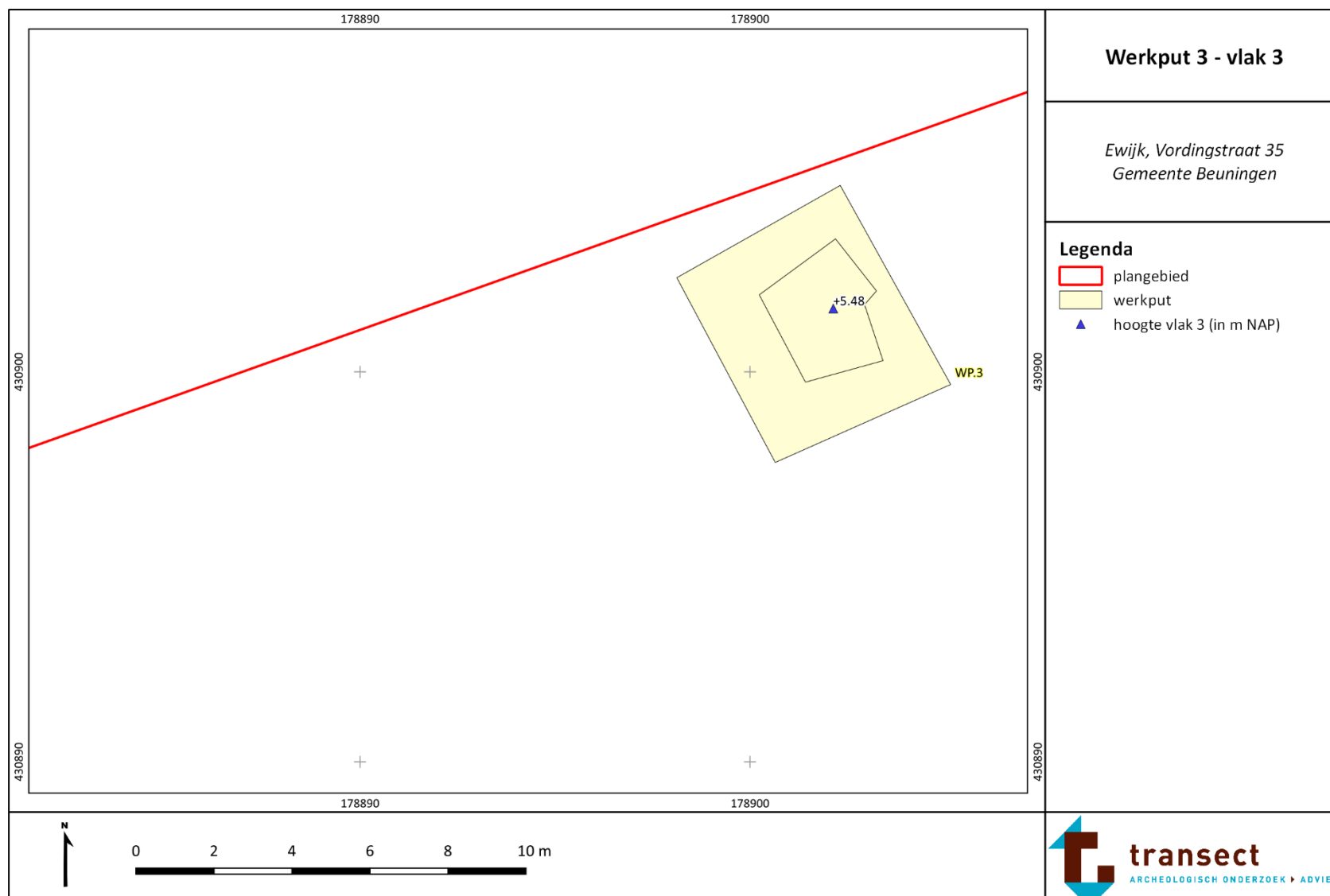

Bijlage 4. Sporen- en lagenlijst

Put	Vlak	Spoor	Vulling	Spooraard	Spoorcont	Spoorvorm	Spoordiepte	Kleur	Textuur	Org. stof	Opmerking
01	001	0001	1	REC	SCHERP	RHK		GRBR	kz2	H2	KBW, SXX, plastic
01	001	1000	1	BV	SCHERP	LIN		DGR	kz2	H2	ste, KBW wo1
01	001	2000	1	LG	SCHERP	LIN		GRBR	kz2		ste, Ca-, oeverafzettingen
01	001	2100	1	LG	SCHERP	LIN		GRBL	Kz2		ste, verblauwde oeverafzettingen
01	001	3000	1	LG	SCHERP	LIN		DGR	kz1	H1	mst, KER, SXX, vegetatiehorizont
01	001	3500	1	LG	SCHERP	LIN		LBR	kz3		mst, Ca-, Fe1, Mn1, oeverafzettingen
03	001	3500	1	LG	SCHERP	LIN		LBLGR	kz1		mst, FeC, Fe-vlekken, Ca-, oeverafzettingen
01	001	4000	1	LG	SCHERP	LIN		LGR	kz2		msl, Ca+, oeverafzettingen
01	001	5000	1	LG	SCHERP	LIN		DGR	kz1	H1	mst, Ca-, vegetatiehorizont
01	001	5500	1	LG	SCHERP	LIN		GR	kz2		msl, Ca-, oever-/komafzettingen
01	002	0002	1	KL	VAAG	OVL	20	GR	kz2		msl
01	002	0003		NAT	VAAG	OVL					onderkant S.3000
02	002	0004	1	PK	VAAG	RND	18	DGR	kz1	H1	mst
03	101	0999		REC	SCHERP	LIN					opgebrachte laag gebroken puin
03	101	3500		LG	SCHERP	LIN					verblauwde oeverafzettingen
03	101	4100	1	LG	SCHERP	LIN		LGR	kz3		msl, zb (mg-gr), Ca+, crevassegeul
03	101	5600	1	LG	SCHERP	LIN		GR	ks1		sla, Ca-, komafzettingen

Lijst met gebruikte afkortingen:

Spooraard

NAT = natuurlijk
VN = veen
LG = laag
REC = recent
PK = paalkuil

Kleur

D = donker
L = licht
GE = geel
GR = grijs
BR = bruin
WI = wit
ZW = zwart

Textuur

vk1 = zwak kleiig veen
vk3 = sterk kleiig veen
kz1-3 = zwak tot sterk
kleiig zand

Organische stof

V3 = sterk weinig
H1-2 = humeus

Opmerking

mf = matig fijn
zf = zeer fijn
mg = matig grof
zg = zeer grof
kbw = bouwkeramiek
aw = aardewerk
a1 = zwak amorf

sg = slecht gesorteerd
mg = matig goed gesorteerd
gg = goed gesorteerd
m.st. = matig stevig
z.slap = zeer slap

Bijlage 5. Vondstenlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Vak	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
0001KER	0001	01	002	0002	KL	1		KER	1	1.7	Klein brokje handgevormd, reducerend gebakken, donker breukvlak, grove magering
0002KER	0002	01	002	3000	LG	1	3	KER	4	5.6	Brokjes handgevormd, grove magering, reducerend gebakken
0002SXX	0002	01	002	3000	LG	1	3	SXX	1	12	
0003KER	0003	01	002	3000	LG	1	4	KER	9	12.5	Brokjes handgevormd, grove magering, aantal met oxiderende zijde
0003SVU	0003	01	002	3000	LG	1	4	SVU	2	2.5	Wellicht debitage, scherpe randen
0003SXX	0003	01	002	3000	LG	1	4	SXX	1	5.5	
0004KER	0004	01	002	3000	LG	1	5	KER	3	15.5	Brokjes handgevormd, grove magering, reducerend gebakken
0004SXX	0004	01	002	3000	LG	1	5	SXX	1	7.6	
0005KER	0005	02	001	2000	LG	1	3	KER	2	6.8	Roodbakkend, streepversiering van (lood)glazuur; klein dun scherfje steengoed, M-LNT
0005KKP	0005	02	001	2000	LG	1	3	KKP	1	0.8	Klein fragmentje van de steel, erg dun, LNT
0006KER	0006	02	001	2000	LG	1	1	KER	1	7.6	Witbakkend, bodem en rand, gedraaid
0007KER	0007	03	001	2000	LG	1	1	KER	1	7.3	Spaarzaam geglazuurd roodbakkend, VNT
0007ODB	0007	03	001	2000	LG	1	1	ODB	1	9	gefragmenteerd
0008KER	0008	03	001	2000	LG	1	2	KER	2	210.4	Grote randfragmenten steengoed, Keulse pot
0009KER	0009	01	002	0002	KL	1		KER	1	2.2	Klein brokje handgevormd, reducerend gebakken, donker breukvlak, grove magering, oxiderende zijde
0010OPHK	0010	02	002	3000	LG	1	3	OPHK	1	0.3	
0010SXX	0010	02	002	3000	LG	1	3	SXX	3	25	

Bijlage 6. Monsterlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
0011MA	0011	02	002	3000	LG	1	MA	1	-	mageringsmonster, veel kwarts

Bijlage 7. Beantwoording onderzoeksvragen

---

1. *Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is één vindplaats aangetroffen. De vindplaats bestaat uit een paalspoor, een kuil, vuursteendebitage en fragmenten handgevormd aardewerk. In de sporen kan tot dusver nog geen structuur worden herkend. Ook het complextype is nog onbekend. Wel kan de vindplaats op basis van de spoorvullingen het aardewerk (uit de vegetatiehorizont en kuil S.2) worden gedateerd in het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd.

2. *Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?*

In alle werkputten zijn vlakken 1 en 2 aangelegd. Vlak 1 is aangelegd tot een niveau van circa 7,0 – 7,2 m +NAP (circa 50 cm -Mv), in de top van de oeverafzettingen (S.2000). Vlak 2 is aangelegd tot een niveau van circa 6,56 – 6,7 m +NAP (circa 1 m- Mv), in de vegetatiehorizont in de Waal-stroomgordel (S.3000). Enkel aan het oostelijke uiteinde van werkput 3 is verdiept tot vlak 3. Hoewel de verwachting was dat de diepere vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel (S.5000) hier zou worden bereikt, werd hier op 5,48 m +NAP (circa 2,5 m -Mv) een laag komklei (S.5500) aangetroffen. Omdat de komklei in een boring in werkput 1 onder de tweede vegetatiehorizont lag, is het derde vlak in werkput 3 aangelegd in de komklei en is er niet verder verdiept. De top van de bodem bestaat uit een moderne bouwvoor (S.1000). In werkput 3 heeft de bouwvoor plaatsgemaakt voor een laag puinverharding (S.999). Hieronder liggen de oeverafzettingen (S.2000), die plaatselijk verblauwd zijn (S.2100). De bodem is hier vermoedelijk verstikt door de laag puinverharding. Onder de oeverafzettingen ligt de eerste vegetatiehorizont (S.3000), met daaronder wederom twee fasen oeverafzettingen (S.3500 en S.4000). Hieronder ligt de tweede vegetatiehorizont (S.5000).

De tweede vegetatiehorizont is niet overal in het plangebied aanwezig. In de boring in het zuiden van werkput 2 ontbrak de vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel namelijk, en in het midden van werkput 3 was deze diepere vegetatiehorizont slechts zwak ontwikkeld. Daar waar de tweede vegetatiehorizont ontbrak, was een laag komklei aanwezig (S.5600). Deze geulafzettingen behoren mogelijk tot een geul binnen de Distelkamp-Afferden stroomgordel, die in een noordwest-zuidoost oriëntatie door het plangebied loopt. Langs de oevers van deze geul is de diepere vegetatiehorizont aanwezig. Ook in de geulvulling kunnen echter archeologische waarden aanwezig zijn. Ten slotte is de bodem in het plangebied grotendeels intact. Enkel in werkput 1 werd een recentelijk omgeploegd vak in het vlak zichtbaar. Daarnaast is de bodem, zoals eerder genoemd, plaatselijk iets verblauwd door toedoen van de puinverharding. Voor een uitvoerige (lithologische) beschrijving van iedere afzonderlijke laag wordt verwezen naar bijlage 4.

3. *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*

De vindplaats bestaat uit een paalspoor, een kuil, vuursteendebitage en fragmenten handgevormd aardewerk, en bevindt zich in de vegetatiehorizont (S.3000) in het zuiden van het plangebied (werkputten 1 en 2).

4. *Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

Op basis van het aardewerk, dat tevens is aangetroffen in één van de sporen, kan de vindplaats worden gedateerd in de periode Neolithicum – Vroege IJzertijd. Er zijn op het niveau van de vindplaats geen vondsten gedaan uit andere perioden.

5. *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*

In het plangebied zijn 35 vondsten aangetroffen, voornamelijk bestaande uit keramiek, maar ook uit kleipijpaardewerk, natuursteen, vuursteen, houtskool en dierlijk bot. Bij het aanleggen van het tweede vlak in werkputten 1 en 2 zijn in vegetatiehorizont S.3000 kleine brokjes handgevormd aardewerk met een kwartsmagering gevonden. Enkele scherven zijn iets groter. Daarnaast zijn er in werkput 1 twee stuk kleine stukjes vuursteen aangetroffen. Vanwege de scherpe randen en platte vorm van het vuursteen, lijkt om debitage (afslag) te gaan. Ook zijn er kleine, geclusterde brokjes kwarts aangetroffen.

De kleine hoeveelheid handgevormd aardewerk vertoont relatief weinig diagnostische kenmerken. Het baksel van het scherfmateriaal heeft een geel-tot-oranje buitenoppervlak en een grijze breuk. Een tweetal scherven is volledig grijs, en aldus volledig gereduceerd gebakken. De magering van al het scherfmateriaal bestaat uit grof gebroken kwarts(gruis), dat in het buitenoppervlak zichtbaar is. Bovendien bevat de helft van de scherven een bijmenging van zand en enkele spikkels die als potgruis (chamotte) geïdentificeerd kunnen worden. De oppervlakken zijn in geen van de gevallen gepolijst of besmeten. Het aardewerk bevat één randscherf met een platte rand die vanwege de buiging vermoedelijk onderdeel was van een open (emmervormig) vormtype. Een kleine wandscherf heeft een dunne nagelindruk, die kan worden geïnterpreteerd als spatelindruk.

Handgevormd aardewerk met grove minerale magering (incl. kwartsgruismagering) komt vanaf de IJzertijd weinig voor ten zuiden van de Nederrijn. Een grote uitzondering hierop is aardewerk uit Groesbeek (van den Broeke, 2012, 128-129). Bovendien is kwartsgruismagering ook nog aanwezig in een klein Vroege IJzertijdcomplex van Ewijk, al lijkt dit spaarzamer te zijn toegepast (Keizershoeve I: Bloo en Verhoef, 2012, 106-107). Perioden vanaf de Midden-IJzertijd kunnen grotendeels worden uitgesloten. Het oppervlak en de magering van het aardewerk correspondeert daarnaast met aardewerk uit de Bronstijd (Arnoldussen en Ball, 2007, 198; zie bijv. Brandsma, 2022, 14-43). Het aardewerk zou daarnaast in het Neolithicum kunnen dateren, o.a. op basis van vergelijkbaar materiaal uit Ewijk (Keizershoeve II: Reigersman-van Lidth de Jeude en Drenth, 2012). Het materiaal dateert aldus vermoedelijk uit het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd, waarmee ook sporen S.2 en S.4 en de vegetatiehorizont (S.3000) in deze periode kunnen worden geplaatst. Tijdens het veldonderzoek is één mageringsmonster genomen uit de eerste vegetatiehorizont (S.3000; vlak 2), bestaande uit kleine korreltjes kwarts. De volledige vondstenlijsten zijn opgenomen in bijlage 5.

6. *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*

In het plangebied is op het diepste niveau (vlak 3) een laag komklei (S.5500) en een vegetatieniveau (S.5000) aanwezig. Deze diepere vegetatiehorizont in de Distelkamp-Afferden-stroomgordel ontbrak in de boring in het zuiden van werkput 2, en in het midden van werkput 3 was deze diepere vegetatiehorizont slechts zwak ontwikkeld. Daar waar de tweede vegetatiehorizont ontbrak, was een laag komklei aanwezig (S.5500). Deze geulafzettingen behoren mogelijk tot een geul binnen de Distelkamp-Afferden stroomgordel, die in een noordwest-zuidoost oriëntatie door het plangebied loopt. Langs de oevers van deze geul is de diepere vegetatiehorizont aanwezig. Hier bovenop heeft zich vervolgens een nieuw vegetatieniveau afgezet (S.3000), met daarbovenop oeverafzettingen (S.2000). Daarbovenop liggen de moderne bouwvoor (S.1000) en plaatselijk een laag puinverharding (S.999).

7. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

Het vooronderzoek stelde dat binnen het plangebied sprake is van meerdere potentiële archeologische niveaus. Het eerste archeologische niveau bevindt zich in de top van de oeverafzettingen. Deze is in ieder geval afgedekt met een bouwvoor, mogelijk ook met een laag komklei. Deze laag komklei werd tijdens het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen. Het gaat hier om afzettingen van de Waal-stroomgordel. Resten in dit niveau dateren uit de Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Tijdens het eerdergenoemde onderzoek van Bakker werd dit niveau aangetroffen op ca. 6,8 en 6,9 m +NAP (ca. 30-60 cm -Mv; dus tussen de 50-120 cm -Mv in

onderhavig plangebied). Deze ondervindingen komen overeen met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

Het tweede potentiële archeologische niveau dat in het vooronderzoek werd onderscheiden, is de top de vegetatiehorizont. Deze bevindt zich onder de bovengenoemde oeverafzettingen. Tussen deze oeverafzettingen en de vegetatiehorizont ligt mogelijk nog een laag komklei. De vegetatiehorizont zelf vormt mogelijk de top van een laag komklei – wellicht afzettingen van de Waal-stroomgordel. Deze ondervindingen komen overeen met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Het vooronderzoek stelde dat resten in deze laag dateren uit de IJzertijd – Romeinse tijd. Echter werden tijdens het proefsleuvenonderzoek op dit niveau resten aangetroffen uit het Neolithicum – Vroege IJzertijd. Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek in een aantal boringen nog een ouder vegetatieniveau werd aangetroffen (zie hieronder), kan voorzichtig worden gesteld dat dit eerste vegetatieniveau dateert tussen de Midden-Bronstijd en Vroege IJzertijd. De datering van deze vegetatiehorizont wordt als zodoende iets vervroegd. Het tweede vegetatieniveau kan dan dateren in het Neolithicum tot de Midden – Bronstijd. Bij het onderzoek van Bakker werd dit niveau aangetroffen tussen ca. 6,15 en 6,3 m +NAP (ca. 95-160 cm -Mv; dus tussen de 90-185 cm -Mv in onderhavig plangebied). Tijdens onderhavig proefsleuvenonderzoek werd dit niveau iets oppervlakkiger aangetroffen, namelijk vanaf 6,9 m +NAP (0,6 m -Mv).

Het vooronderzoek stelde dat hieronder wederom een vegetatiehorizont aanwezig kan zijn, die vermoedelijk de top vormt van een volgende laag komklei. In het vooronderzoek werd niet duidelijk of deze komklei afkomstig is van de Winssen-stroomgordel of die van de Distelkamp-Afferden-stroomgordel, maar tijdens het proefsleuvenonderzoek leek deze komklei afkomstig te zijn uit de Distelkamp-Afferden-stroomgordel. Het vooronderzoek stelde dat resten in deze laag dateren uit de periode Neolithicum – IJzertijd. Na het proefsleuvenonderzoek kan deze datering echter worden bijgesteld naar de periode Neolithicum tot de Midden-Bronstijd (zie hierboven). Tijdens het onderzoek van Bakker lagen er onder de eerste vegetatiehorizont oeverafzettingen. De laklaag zelf bestond waarschijnlijk uit komklei. De tweede vegetatiehorizont werd hier aangetroffen tussen ca. 5,65 en 5,9 m +NAP (circa 150-200 cm -Mv; dus tussen de 150-235 cm -Mv in onderhavig plangebied). Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd de diepere vegetatiehorizont aangetroffen in boringen op circa 4,9 m +NAP (2,6 m -Mv).

8. *Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?*

N.v.t.

9. *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).*

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit hoog tot laag met vier punten. Qua gaafheid scoort de vindplaats hoog. Binnen de vindplaats zijn namelijk paal- en kuilsporen aanwezig die een hoge mate van gaafheid vertonen. Ruimtelijk gezien is de vindplaats niet geheel gaaf. In het noorden van het plangebied zijn delen van de bodem verblauwd. Verblauwing is echter geen uitsluitend onomkeerbaar proces. Ook in de verblauwde zone kunnen dus nog – thans niet zichtbare – sporen worden waargenomen, alsmede (los) vondstmateriaal. Daarom zijn met name eventuele oppervlakkige sporen hier niet meer leesbaar. Het zuiden van het plangebied, waar de vindplaats is aangetroffen, is echter wel vrijwel geheel intact. Ook is er een klein aantal mobilia *in situ* aangetroffen, waardoor de ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen en mobilia onderling kan worden achterhaald. Qua conservering scoort de vindplaats laag. Het aardewerkcomplex bestaat grotendeels uit scherven die kleiner zijn dan één centimeter. Ook vertonen de scherven nauwelijks diagnostische fragmenten.

Inhoudelijke kwaliteit

Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten hoog tot laag met acht punten. Qua zeldzaamheid scoort de vindplaats middelhoog. Omdat de vindplaats niet 'hard' gedateerd kan worden, staat (nog) niet vast uit welke periode(n) de sporen en het vondstmateriaal afkomstig zijn. Dat maakt een uitspraak over de zeldzaamheid lastig. Daadwerkelijke vindplaatsen uit het Neolithicum tot de Vroege IJzertijd zijn dus zeldzaam in de omgeving van het plangebied, waardoor er tevens nog weinig bekend over Ewijk in deze periode. De ruimtelijke intactheid van het zuiden van het plangebied en het feit dat er in onderhavig plangebied aardewerk *in situ* is aangetroffen, zorgt ervoor dat de vindplaats in potentie waardevolle kennis kan opleveren. Qua informatiewaarde scoort de vindplaats aan de Vordingstraat 35 dan ook hoog. Qua ensemblewaarde scoort de vindplaats hoog. In de omgeving (zie onder andere de onderzoeken Keizershoeve I, II en III en plangebieden Hekkeslag en Hoge Woerd, allen in Ewijk – zie ook de informatie van R. Brandsma bij het aardewerk) zijn meerdere vindplaatsen uit de periode Bronstijd – vroege middeleeuwen aangetroffen. Uit het neolithicum zijn voornamelijk binnen die spoorconcentraties losse sporen, waaronder graven, aangetroffen. Dit geeft de vindplaats in onderhavig plangebied een hoge contextwaarde.

10. *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*

N.v.t.

11. *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*

N.v.t.

